

ชื่อเรื่อง โครงการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากร
เกษตรและที่ดินเพื่อการผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ
ประเทศไทย

ผู้วิจัย ก้อง เค็มกระโทก, ประเสริฐ เทพทะเล , ภูวดล พลศรีประดิษฐ์

คำสำคัญ การพัฒนา, การมีส่วนร่วม, ทรัพยากร, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทคัดย่อ

ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะที่ดินและแหล่งน้ำ
ส่งผลกระทบโดยตรงต่อศักยภาพในการผลิตอาหารของชุมชน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความไม่มั่นคง
ทางด้านอาหารหลัก และจำเป็นต้องพึ่งพิงจากภายนอกชุมชนมากขึ้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่องการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรเกษตรและที่ดินเพื่อการ
ผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษารูปแบบของความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรเกษตร หาแนวทางในการลดความเสื่อมโทรมของ
ฐานทรัพยากรการผลิตเกี่ยวกับที่ดินและแหล่งน้ำ และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไข
ปัญหาความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรเกษตรเกี่ยวกับที่ดินและแหล่งน้ำ ระยะเวลาดำเนินงาน 12
เดือน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มเจาะและการเลือกแบบเป็นระบบ

ผลการศึกษาได้ผลดังนี้

1. รูปแบบของความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรเกษตรมีความแตกต่างกันไปตาม
สภาพของพื้นที่ พบมากที่สุดคือความเสื่อมโทรมของดินจากสภาพปัญหาการใช้ปุ๋ยเคมีที่ติดต่อกันมา
เป็นเวลานาน สภาพของดินเป็นดินดาน แห้ง แข็ง ไถยาก ไม่ค่อยแตกก้อน และไม่เก็บน้ำ พบปัญหา
การพังทลายของหน้าดิน โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ลาดเอียงและดินทราย ชุมชนเข้าถึงแหล่งอาหาร
ระดับปานกลาง (ร้อยละ 78.5) มีความเพียงพอของอาหารหลักระดับปานกลาง (ร้อยละ 79.2) การ
พึ่งตนเองอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 77.4) ศักยภาพในการผลิตอาหารหลักอยู่ในระดับปานกลาง
(ร้อยละ 79.0)

2. เกิดแผนยุทธศาสตร์ชุมชน ที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันของ
หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดพื้นที่แปลงทดลอง เพื่อจัดการที่ดิน 10 ไร่ ทดลองปรับสภาพที่ดินโดยการทำ
ปุ๋ยหมักและการปลูกพืชบำรุงดิน เช่น ปอเทือง และพืชตระกูลถั่ว ส่งเสริมให้ทำน้ำหมักชีวภาพใช้ในการ
บำรุงดิน พบว่าผักสวนครัวที่ปลูกได้ผลดี

3. แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมคือ 1)การแสดงรายละเอียดของกระบวนการ

ทำงานและชี้แจงกับทีมทำงานในระดับพื้นที่ 2) เน้นการสื่อสารกระบวนการและกิจกรรมในชุมชน 3) ให้ความสำคัญต่อเรื่องของการเชื่อมโยงและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) กระบวนการทำงานต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดข้อค้นพบที่เกี่ยวกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรการผลิตที่สำคัญในประเด็นทรัพยากรดินและน้ำ ที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาเรื่องความมั่นคงทางอาหาร และพบว่าปัญหามีความเกี่ยวข้องกับหลายสาเหตุ ซึ่งในกระบวนการแก้ไขปัญหา จึงจำเป็นต้องมีหลายวิธีการมาผสมผสานกัน และต้องใช้เวลาในการดำเนินงานให้มากขึ้น

Title Community Participatory Development for Agriculture Natural Resources and Land Management to Agricultural Production Sustainable In the Northeast of Thailand

Author Kong Khemkratok, Praseart Thepthale, Phuwadol Pholsripradit

Keywords; Development, Participatory, Resources, Northeast

Abstract

Deterioration of resources for agricultural production. Especially land and water resources were impact on the capacity of the community. This causes instability in the main to food security problem. And need to rely on external community more. Action Research; The development of community participation in the management of natural resources, agriculture and land degradation for sustainable agricultural production In the northeast of Thailand aims to study the form of the degradation of the agricultural resource base, finding ways to reduce the degradation of the resource base, production on land and water resources. And to establish the involvement of the community to tackle the decline of the resource base of agricultural land and water resources. During the 12 mounts, sample from voluntary and systematic random sampling

The study results as follows;

1. The form of the degradation of the agricultural resource base is different for each area. The most common problems of soil degradation, chemical fertilizers, the contact for a long time. The condition of the soil is dry subsoil plow a little hard lump, does not hold water and erosion on slopes and sandy soil. Community access to food, moderate (78.5 percent), a lack of food, moderate (percentage 79.2) Self-reliance is in the medium level (of 77.4) and the potential to produce food at moderate levels (percentage of 79.0.)

2. A Community Strategy Mapping used as a guide in the implementation of the joint. Agencies areas trial 10 hectares of land for land improvement by trial composting and planting soil as crotalaria and legumes. To promote bio-fermentation in the soil. The vegetables have grown well.

- 3 ways to build engagement is. 1) The details of the process. Working with the

team and clarify the operation 2) focused on communication processes and activities in the community. 3) the importance of the integration and coordination with the relevant authorities and 4) the work must be carried out continuously

This research made a discovery about the problems and the situation on the decline of the resource base in key manufacturing issues, soil and water resources. Linked to the issue of food security. And found that the problem is related to several reasons. The troubleshooting process has to be a way to combine. And take a more operational.